

La “Pompeia” catalana es troba a Alcanar

Al jaciment de Sant Jaume - Mas d'en Serrà s'hi trobaria una de les primeres civilitzacions de Catalunya

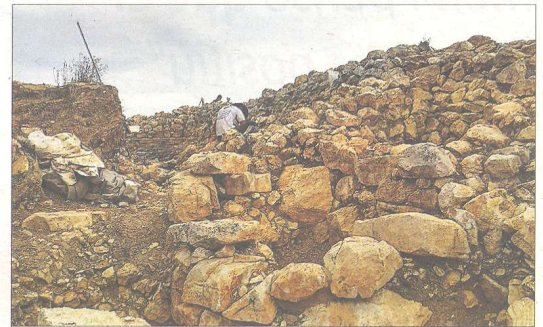
Alcanar Dani Sainz de Aja

Vint anys d'excavacions i el jaciment preiber de Sant Jaume - Mas d'en Serrà (Alcanar) encara continua donant sorpreses als arqueòlegs. L'última campanya, que es va tancar a finals d'agost, deixa molts interrogants per resoldre però ja fa evident que estem davant d'una de les primeres civilitzacions de Catalunya.

L'origen d'aquest enclavament se situa a la primera edat del ferro (segle VII aC). Faltaven 150 anys per a l'arribada de la cultura ibèrica i ja havien desenvolupat estructures complexes

La zona residencial de Sant Jaume és la menys coneguda i on se centraran les campanyes dels propers anys . / DANI SAINZ DE AJA

Vista del passadís central del complex i de la porta, protegida per un avançat sistema defensiu . / D. S. A.

Tot el que estem descobrint a nivell social, polític i econòmic s'avança al que fins ara sabíem.

David Garcia

La gran quantitat de peces ceràmiques trobades destaquen pel seu bon estat de conservació . / S. HERNÁNDEZ

Des del cim de Sant Jaume - Mas d'en Serrà es domina tota la costa des del delta fins a Peníscola . / S. HERNÁNDEZ

de poder i el comerç amb altres civilitzacions com els fenicis. **“Per primer cop a casa nostra tenim un territori polític i organitzat, amb un centre i una sèrie de nuclis que fan funcions diferents”**, apunta David Garcia, director de l'excavació i membre del Grup de Recerca en Arqueologia Protohistòrica (GRAP) de la Universitat de Barcelona. Des d'aquest assentament es controlaven els enclavaments del voltant: el poblat de la molleta del Remei d'Alcanar i els punts de guaita de la Cogulla, la Ferradura i el Castell a Ulldecona. Tots aquests llocs es poden observar des de Sant Jaume, situat al cim d'un turó de poc més de 220 metres a la falda del Montsià. La vista arriba des de Peníscola a la badia dels Alfacs i, terra endins, a la serra de Godall.

Cal subratllar que Sant Jaume no era un poblat, sinó la residència fortificada del cabdill. La mateixa estructura de l'edifici obre una nova pàgina d'estudi per als investigadors. Les portes d'entrada estan protegides per un complex sistema de murs i per poderoses torres 7 metres d'alçada amb contraforts. Pels arqueòlegs del GRAP, aquesta estructura és **“avançada al seu temps”** i té una clara influència de la Mediterrània oriental. El director de la excavació s'ho imagi-

na com una fortalesa imponent en un temps en què la ciutat de Roma **“no deixava de ser quatre cabanes mal col·locades”**.

ELS TRESORS DEL CABDILL Durant aquesta campanya els arqueòlegs han excavat a extramurs, on han trobat una nova muralla de la qual encara no poden determinar per què es va construir. En aquest àmbit també hi ha dos forns, dels més grans trobats a la península Ibèrica. I un altre element que sorprèn és una canalització que recorre el passadís central i que finalitza en un desguàs situat en una de les portes. Recorda Garcia que és **“la primera claveguera que tenim documentada”**.

A l'interior del complex s'ha seguit excavant el que podria ser un magatzem. Allà s'han trobat nombroses peces de ceràmica en molt bon estat de conservació. Això ha permès determinar que una de cada tres és de procedència fenícia i dona idea de la intensa activitat co-

mercial de Sant Jaume. **“Per primera vegada s'estableix un contacte d'allò que ara en diem la globalització”**, explica David Garcia al mateix temps que recorda que aquesta col·lecció de gots, tasses i àmfores és **“de les més potents del país per qualitat, diversitat i integritat”**.

En anteriors campanyes es van desenterrar més d'un miler de pesos de telers (pondus) amb els quals es

podia muntar una cinquantena de telers. Els arqueòlegs creuen que s'emmagatzemaven a Sant Jaume perquè el cabdill també controlava els mitjans de producció. **“Tot el que estem descobrint a nivell social, polític i econòmic s'avança al que fins ara sabíem”**.

L'esplendor de Sant Jaume va durar fins a mitjan segle VI aC i va acabar sobtadament: a sang i foc. Grà-

cies al fet que fou abandonat, molts objectes s'han conservat quasi intactes i això ofereix molta informació. **“És una joia, la nostra Pompeia particular”**, valora David Garcia, que dirigeix el projecte des del seu inici. Vint anys després, només s'ha desenterrat el 30% del jaciment. Queda la zona residencial que, segons els arqueòlegs, donarà per vint anys més d'investigacions. ■

I A MÉS...

Detingut per expoliar un jaciment arqueològic

Una investigació conjunta entre els Mossos d'Esquadra, la Policia Local d'Ulldecona i els arqueòlegs del Departament de Cultura ha permès detindre un veí d'Alcanar per l'expoli de material arqueològic al jaciment iber d'Ulldecona. La investigació es va iniciar a mitjan mes de juliol quan es van detectar excavacions no autoritzades al jaciment. Algú havia re-

alitzat un forat d'un metre de profunditat i havia deixat peces de ceràmica trencades. Al setembre es van detectar noves excavacions a la zona arqueològica i la Policia Local i els Mossos van establir un sistema de vigilància per identificar els autors de les espoliacions. El passat 13 de setembre l'home va ser enxampat per la policia al jaciment mentre feia

forats i recollia fragments de ceràmica. Estava fent servir eines de cultiu, un detector de metalls i bosses per recollir el material que desenterrava. Els investigadors van requisar a casa del detingut desenes de peces antigues que molt probablement procedien del jaciment. La Unitat Central de Patrimoni Històric dels Mossos es va fer càrrec del detingut.